

L

LEE
MILLER I EL
SURREALISME
A LA GRAN
BRETANYA

—
31.10.2018
20.01.2019

—
FUNDACIÓ
JOAN MIRÓ

E

E

Lee Miller. *Bathing Feature* [Articles de bany], Vogue Studio, Londres, 1941 © Lee Miller Archives, Anglaterra, 2018. Tots els drets reservats

MILLER

DOSSIER DE PREMSA

Fundació Joan Miró

* *J.M.* Barcelona

Fundación **BBVA**

Índex

Nota de premsa	2
Plànol de l'exposició	8
Àmbits i textos de sala	9
Llista completa d'obres	13
Autors i procedència de les obres	24
Selecció d'imatges per a la premsa	26
Publicació	32
Activitats	34
Informació general	38

Nota de premsa

Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya

31 d'octubre de 2018 - 20 de gener de 2019

Comissariada per Eleanor Clayton (The Hepworth Wakefield), amb el suport a Barcelona de Martina Millà, Teresa Montaner i Sònia Villegas, de la Fundació Joan Miró.

Amb el patrocini exclusiu de la Fundació BBVA

La Fundació Joan Miró presenta *Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya*, la primera exposició que examina el paper de la fotògrafa nord-americana en l'evolució del moviment surrealista.

L'exposició, patrocinada per la Fundació BBVA i comissariada per Eleanor Clayton, és una producció de The Hepworth Wakefield en col·laboració amb la Fundació Joan Miró, que presenta a les seves sales una versió ampliada de la mostra amb la contribució de Martina Millà, Teresa Montaner i Sònia Villegas, cap de Programes, cap de Col·leccions i conservadora de la Fundació, respectivament.

A través de la mirada de Miller, la mostra reconstrueix un dels moments menys coneguts del surrealisme, i revela les connexions que van existir entre els artistes britànics dels anys trenta i quaranta del segle passat i la xarxa surrealista internacional.

Els nou àmbits de l'exposició es configuren al voltant de l'apassionant biografia de Miller que, havent estat model i musa, va protagonitzar una exitosa carrera com a fotògrafa, pionera a connectar els camps de l'art, la moda i el periodisme.

***Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya* reuneix gairebé dues-centes peces entre fotografies, dibuixos, pintures i escultures, posant per primera vegada en diàleg una extensa representació de l'obra fotogràfica de Miller amb peces d'alguns dels principals artistes surrealistes, com Max Ernst, Leonora Carrington, Man Ray, Yves Tanguy, Eileen Agar, Roland Penrose, Paul Nash, Salvador Dalí, Giorgio de Chirico, Joan Miró, Pablo Picasso, Maruja Mallo, Francis Picabia, Àngel Planells o Dora Maar, entre d'altres.**

El projecte posa en relleu que, si bé és cert que Lee Miller va ser una artista singular, també ho és que va formar part d'una de les escenes artístiques més vibrants del segle passat i va exercir un paper destacat en la seva articulació.

Barcelona, 30 d'octubre de 2018. L'exposició *Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya* reconstrueix un dels pols més importants de la complexa trama surrealista. A través de la lent privilegiada de la fotografia nord-americana Lee Miller (1907-1977) –ambaixadora del moviment en el territori londinenc amb la seva parella, l'artista Roland Penrose–, la mostra revela les connexions creatives i les col·lisions productives que van relacionar els artistes britànics dels anys trenta i quaranta del segle passat i el conjunt de la xarxa surrealista internacional.

El projecte és una producció de The Hepworth Wakefield en col·laboració amb la Fundació Joan Miró i ha estat comissariat per Eleanor Clayton, de la institució britànica. La versió ampliada que es presenta a Barcelona ha comptat amb la contribució de Martina Millà, Teresa Montaner i Sònia Villegas, cap de Programes, cap de Col·leccions i conservadora de la Fundació, respectivament.

D'una manera similar al que va passar durant la Primera Guerra Mundial a Barcelona, quan un grup d'artistes europeus van buscar refugi a la ciutat –episodi que la Fundació Joan Miró va abordar el 2014 amb la mostra *Barcelona, zona neutral 1914-1918*–, *Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya* explora la introducció del moviment en l'escena britànica durant els anys previs a la Segona Guerra Mundial i fins a principis dels anys cinquanta del segle passat.

La mostra és la primera exposició que investiga específicament el paper que va tenir en aquest procés la fotografia Lee Miller. Amb la seva figura com a eix vertebrador, l'exposició es desplega en capítols cronològics que ofereixen una àmplia selecció d'obres i autors, i permeten adquirir un coneixement més profund de l'impacte del surrealisme al Regne Unit així com de la significació de l'onada britànica a l'evolució i la història del moviment. Els nou àmbits de la mostra es configuren al voltant de l'apassionant biografia de Miller que, havent estat model i musa, va protagonitzar una exitosa carrera com a fotògrafa, pionera a connectar els camps de l'art, la moda i el periodisme amb una inconfusible mirada surrealista.

Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya exposa gairebé dues-centes peces, i enllaça una extensa representació de l'obra fotogràfica de Miller amb dibuixos, pintures, objectes i escultures d'alguns dels noms clau del cercle surrealista internacional com Max Ernst, Leonora Carrington, Man Ray, Yves Tanguy, Henry Moore, Eileen Agar, Roland Penrose, Salvador Dalí, Paul Nash, Giorgio de Chirico o Joan Miró. No debades Miró, referència del moment en l'escena britànica, va mantenir un contacte permanent amb aquest cercle i va establir una estreta relació amb el matrimoni Penrose, que va culminar, el 1964, amb una gran exposició monogràfica a la Tate Gallery.

Per la seva presentació a la Fundació Joan Miró, la mostra ha estat ampliada amb dibuixos, pintures i fotografies d'artistes com Pablo Picasso, Maruja Mallo, Francis

Picabia, Yves Tanguy, Àngel Planells o Dora Maar, que van estar presents en les grans exposicions surrealistes de Londres, especialment en la Primera Exposició Internacional del Surrealisme de 1936. El projecte aporta també abundant documentació al voltant de les principals exposicions surrealistes a Gran Bretanya així com de les publicacions i canals pels quals es va difondre el moviment.

L'inici de la mostra se situa en els primers anys de Lee Miller a París. Després d'haver començat com a model fotogràfica a Nova York, el 1929 Miller es trasllada a la capital francesa amb la intenció de convertir-se en aprenent del fotògraf surrealista Man Ray, de qui acabarà sent parella, musa i col·laboradora. El 1930, Miller té el seu propi estudi fotogràfic i es converteix en membre de ple dret de l'escena surrealista parisenca, com demostren les fotografies que es presenten en aquest àmbit. Els seus retrats de torsos femenins d'aquella època es mostren al costat de l'escultura de Man Ray *Object of Destruction* (1929; reconstrucció, 2004), un metrònom intervingut en el qual l'ull de Lee Miller marca el tempo.

A mesura que la situació política es fa cada vegada més difícil a l'Europa continental d'entreguerres, Londres es converteix en la destinació de molts artistes surrealistes. Miller –juntament amb el que després serà el seu marit, Roland Penrose– va exercir un paper significatiu en el moviment surrealista britànic dels anys trenta. El 1936, Penrose va formar el comitè organitzador per a la Primera Exposició Internacional del Surrealisme a Londres, celebrada a New Burlington Galleries i vista per més de vint-i-tres mil persones. En aquest àmbit s'exhibeix una destacada sèrie d'obres d'aquella exposició històrica, o contemporànies a ella, com el quadre *A l'hora de l'observatori - Els amants* de Man Ray, en el qual apareixen els llavis de Lee Miller flotant en el cel sobre un paisatge desconegut, així com altres paisatges onírics signats per Yves Tanguy o Àngel Planells i per artistes locals com Tristram Paul Hillier o Paul Nash. L'àmbit acull també, entre altres, els dibuixos surrealistes de Francis Picabia i Salvador Dalí, així com importants peces d'altres artistes de referència per al grup surrealista britànic com Giorgio de Chirico, Pablo Picasso, Maruja Mallo o Joan Miró, de qui s'exposa la tela *Composició amb personatges al bosc incendiat* (1931), en diàleg amb l'oli *Àries* (1935), del pintor britànic John Banting.

Poc després de conèixer Lee Miller a París, el 1937, Penrose orquestra una trobada entre artistes i escriptors a la casa del seu germà a Cornualla a la qual bateja, amb mordacitat, com a «sobtada invasió surrealista». Les fotografies de Miller i Man Ray que documenten Penrose, Paul i Nusch Éluard, Leonora Carrington, Max Ernst i E.L.T. Mesens durant aquesta aventura creativa es mostren en aquesta sala juntament amb obres d'art que destaquen els motius compartits per tots aquests artistes i el seu diàleg creatiu, com s'aprecia en els collages d'Eileen Agar, Roland Penrose, Humphrey Jennings o la mateixa Miller.

A la fi d'aquest mateix any, Penrose i Mesens organitzen l'exposició *Surreal Objects and Poems*, una mostra centrada en dos dels procediments principals a través dels quals els surrealistes atacaven la realitat. Una reproducció de l'escultura d'objectes acoblats que Lee Miller va exposar en aquella ocasió (l'original es va perdre) es presenta ara en aquesta sala al costat d'altres objectes com el bust d'Eileen Agar *Àngel de la Misericòrdia* (1934), el *Telèfon afrodisíac* (1936) de Salvador Dalí o la *Màquina d'escriure onanista I* (1940) de Conroy Maddox.

El 1938, E.L.T. Mesens es va fer càrrec de la gestió de la London Gallery i va editar el primer número del *London Bulletin*. Com queda palès en el següent àmbit, en aquesta publicació, que va servir de focus per a l'activitat surrealista a Gran Bretanya i es va convertir en un centre per a les forces progressistes en un moment de tensions creixents a Europa, van aparèixer nombroses fotografies de Lee Miller.

L'última exposició del grup, *Surrealism Today*, es va inaugurar a la galeria Zwemmer de Londres el juny de 1940. S'hi mostraven les fotografies de viatge que Miller havia fet a Romania, Líbia i Egipte juntament amb les més decoratives de la granja francesa de Max Ernst i Leonora Carrington. Aquestes imatges es van exposar al costat d'obres de Henry Moore, Edith Rimmington i Roland Penrose, relacions que es reproduïen en el sisè àmbit de la mostra.

Els reportatges de Miller per a les edicions britànica i nord-americana de *Vogue* durant la Segona Guerra Mundial van portar la seva mirada surrealista a nous territoris. Treballant amb altres fotògrafs com David E. Scherman, Miller va moure l'espectador a la reflexió amb les seves imatges sobre els apartaments de Hitler i les punyents atrocitats de la vida quotidiana en temps de guerra. En aquesta galeria es mostra una nodrida selecció de les fotografies de Miller per a *Vogue*, unes imatges que revelen una mirada surrealista perdurable capaç de creuar els límits de la moda i el fotoperiodisme.

Després de la guerra, Miller es va establir amb la seva parella, Roland Penrose, i el seu fill en una granja de Sussex coneguda com a «Farley's», i va continuar la seva pràctica com a fotògrafa. Des d'allà, el matrimoni va seguir exercint també el seu paper com a catalitzador del moviment surrealista. Protagonitzen aquesta sala un seguit de fotografies amb un toc d'humor artistes com ara Max Ernst, Henry Moore i Dorothea Tanning a Farley Farm, que van formar part de l'últim gran reportatge de Miller publicat a *Vogue* el 1953.

Tant en la seva faceta comercial com en la periodística i artística, Miller tornava sovint sobre el cap com a motiu surrealista. El 1953, Miller va contribuir a l'exposició *Wonder and Horror of the Human Head*, celebrada a l'Institute of Contemporary Arts de Londres i de la qual es recuperen algunes de les seves fotografies en la mateixa secció. Dirigint l'atenció sobre la influència del gènere en la mirada, i trobant sorprenents relacions en un material visual molt divers, l'enfocament radical de Miller va prefigurar la integració

de la cultura popular en la pràctica artística que, poc després, definiria el pop art britànic.

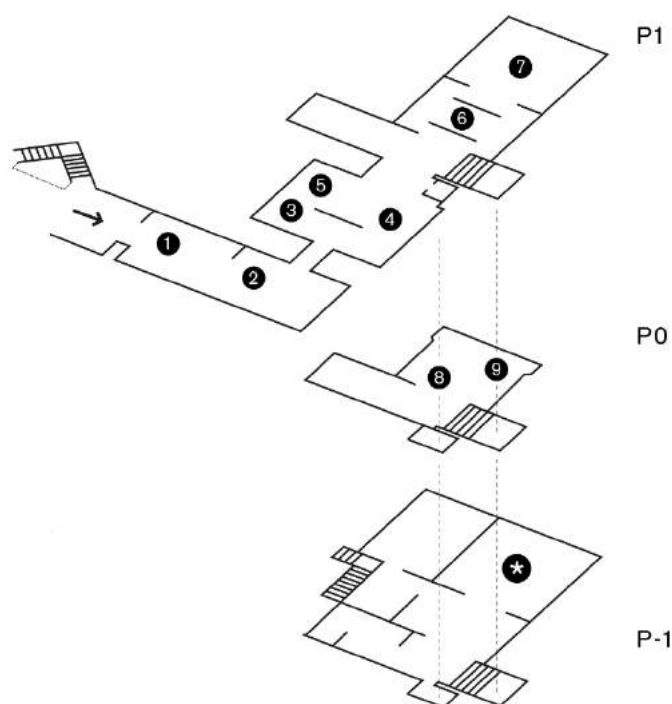
Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya es completa amb un programa d'activitats específic i una publicació que inclou el text comissarial d'Eleanor Clayton i dos assajos més que desenvolupen aspectes concrets del projecte. En primer lloc, Hillary Floe, comissària adjunta a The Hepworth Wakefield, examina el paper de les publicacions surrealistes en la difusió i evolució del moviment. Per la seva banda, Patricia Allmer, professora d'Història de l'Art a la Universitat d'Edimburg i una de les majors especialistes en Lee Miller i el surrealisme britànic, analitza la mirada pro feminista de Lee Miller en la seva faceta de comissària de l'exposició *Wonder and Horror of the Human Head*.

La fascinació que exerceixen l'obra i la persona de Lee Miller no ha deixat de créixer amb el pas del temps. Encara que se la sol presentar com una figura singular i aïllada, l'exposició revela que aquesta dona pionera va estar imbricada en una xarxa d'artistes molt més àmplia que va contribuir a canviar el rumb de la història de l'art al segle XX. *Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya* explica la història d'un moment cultural apassionant: per primera vegada, les fotografies de Miller i les seves col·laboracions amb altres artistes surrealistes presenten al costat de les obres d'aquests, proporcionant una visió alhora panoràmica i calidoscòpica d'una de les escenes artístiques més vibrants del segle passat.

Segueixo explicant a tothom que no he malgastat ni un minut de la meva vida; m'ho he passat meravellosament bé, però sé, en el fons de mi mateixa, que si hagués de tornar a viure seria encara més lliure amb les meves idees, amb el meu cos i amb els meus afectes.

Paraules escrites per Lee Miller al seu marit Roland Penrose

Plànol de l'exposició

1. Lee Miller a París i la seva arribada al moviment surrealista (1929)
2. El cercle surrealista a Londres i la seva primera exposició (1936)
3. Els surrealistes europeus a Gran Bretanya (1937)
4. L'exposició *Surreal Objects and Poems* a la London Gallery (1937)
5. La revista del surrealisme britànic: el *London Bulletin* (1938 – 1939)
6. L'inici de la guerra i l'última exposició surrealista a Londres (1940)
7. Moda i guerra: Lee Miller i els seus encàrrecs per a *Vogue* (1940 – 1945)
8. Farley Farm: el cercle surrealista després de la guerra (1945 – 1953)
9. Lee Miller i l'exposició *The Wonder and Horror of the Human Head* a l'ICA de Londres (1953)

* *Bestiari exquisit*. Espai participatiu per a tots els públics

Àmbits i textos de sala

La fotògrafa americana Lee Miller (1907-1977) va ser una pionera que es va moure entre els camps de l'art, la moda i el periodisme. La seva activitat, que va comprendre el treball d'estudi experimental, els retrats, els reportatges i la fotografia de moda, reflectia la varietat dels cercles artístics de què va formar part. Miller va visitar la Gran Bretanya per primera vegada el 1931, i al final d'aquesta dècada va tornar-hi en diverses ocasions, abans de traslladar-se a Londres el 1939. Després de la Segona Guerra Mundial, ella i l'artista, historiador i poeta Roland Penrose es van instal·lar a Farley Farm, a Sussex. Aquesta exposició explica la història del surrealisme a la Gran Bretanya a través de la lent de Miller, posant el focus tant en el seu art com en els artistes que va conèixer i fotografiar i amb els quals va exposar.

Miller va ser una figura fonamental en les xarxes surrealistes, en part per les seves relacions amb Man Ray i Penrose, i per la seva amistat amb artistes com Eileen Agar i Max Ernst, entre d'altres. Les seves obres, poblades de cossos fragmentats i juxtaposicions insòlites, reflectien una visió surrealista del món. Les fotografies de Miller constitueixen un document imprescindible de l'activitat surrealista a la Gran Bretanya, i registren els interessos que unien el grup en els turbulents anys anteriors a la Segona Guerra Mundial.

Després d'un recorregut inicial pels primers anys de Miller a París, on l'artista va començar la seva carrera amb Man Ray, l'exposició ressegueix el desenvolupament del surrealisme a la Gran Bretanya a través de les seves fotografies. A les imatges de Miller per a *Vogue* que es mostren a continuació pot apreciar-se una mirada surrealista que, mantinguda al llarg del temps, va travessar les fronteres de la moda i el fotoperiodisme i va deixar una empremta perdurable en la cultura visual britànica.

1. Lee Miller a París i la seva arribada al moviment surrealista (1929)

Després de començar la seva carrera com a model a Nova York, Miller es va traslladar a París el 1929 per convertir-se en aprenent de l'artista i fotògraf Man Ray, que havia estat vinculat al moviment surrealista des dels seus inicis. El surrealisme era un moviment radical i subversiu que pretenia alterar les formes de pensar convencionals, rebutjant una concepció racional de la vida a favor d'una altra que afirmava el valor de l'inconscient, els somnis i els desitjos reprimits.

El 1930 Miller creà el seu propi estudi, mentre continuava treballant com a ajudant de Man Ray. Les seves fotografies d'aquest període revelen una versió singular dels temes surrealistes, així com la seva experimentació amb la solarització, una tècnica nova que havia descobert amb Man Ray i que consistia en exposar a la llum una fotografia a mig revelar per crear efectes d'halos. El 1932 Miller va dir que «preferia fer una fotografia que ser-ne una». No obstant això, Man Ray va seguir incloent Miller com a tema de la

seva obra fins i tot després que se separessin quan ella va tornar a Nova York aquell mateix any.

2. El cercle surrealista a Londres i la seva primera exposició (1936)

Igual que Miller, molts artistes britànics com Tristram Hillier, John Banting i Paul Nash van visitar París i van començar a crear obres surrealistes al començament de la dècada del 1930. Els seus inquietants paisatges de deserts, atmosferes pertorbadores i cossos deconstruïts recordaven els antics temes surrealistes de les obres de Giorgio de Chirico, Salvador Dalí i Yves Tanguy.

La primera Exposició Internacional del Surrealisme es va inaugurar a les New Burlington Galleries de Londres el juny del 1936. Roland Penrose, artista i escriptor amb qui Miller començaria una relació l'any següent, va dirigir el comitè organitzador juntament amb el crític Herbert Read. Penrose va recordar que l'artista i escriptor belga E. L. T. Mesens va arribar abans de la inauguració i va recol·locar les peces de la mostra, juxtaposant els temes més dispars «per produir, amb la tàctica del xoc, el màxim d'emoció». Miller va ser present a l'exposició a través del quadre de Man Ray del 1934 *À l'heure de l'observatoire - les Amoureux*, en què els seus llavis planen sobre el paisatge. L'exposició va ser tot un èxit: va tenir més de vint mil visitants en poc més de tres setmanes i va cimentar la posició de la Gran Bretanya com a centre surrealista.

3. Els surrealistes europeus a la Gran Bretanya (1937)

Després d'obrir un estudi a Nova York el 1932, Miller es va casar el 1934 amb l'home de negocis egipci Aziz Eloui Bey i se'n va anar a viure amb ell al Caire. El 1937 va voler recuperar el contacte amb els seus amics europeus i al maig va viatjar a París, on va conèixer Roland Penrose. Després de passar algunes setmanes junts, Penrose va tornar a Londres i va convidar Miller a unir-se a ell en una «sobtada invasió surrealista» a la casa del seu germà, a Cornualla.

Van participar a la «invasió» el poeta surrealista Paul Éluard i la seva dona Nusch, Eileen Agar, E. L. T. Mesens, Man Ray, Max Ernst i Leonora Carrington, entre d'altres. Les fotografies de Miller els mostren en plena creació, parlant i divertint-se en els turons de Cornualla. Les amistats sorgides durant aquells dies marcarien la vida i l'obra de tots ells en els anys següents. Van fer plans per reunir-se aquell estiu al municipi francès de Mougins, on els Éluard i Man Ray s'allotjaven a casa de Picasso i Dora Maar. Penrose, Miller i Agar van començar a crear collages amb fotografies i postals que reflectien els seus interessos comuns.

4. L'exposició *Surreal Objects and Poems* a la London Gallery (1937)

Després de tornar al Caire al final de l'estiu del 1937, Miller va seguir la pista als surrealistes britànics a través de Roland Penrose, el qual li enviava llibres i revistes i li demanava la seva opinió sobre els seus projectes i la seva participació en ells. El novembre de 1937 Penrose i E. L. T. Mesens van organitzar l'exposició *Surreal*

Objects and Poems a la London Gallery, fundada per ells mateixos. La mostra dividia una estranya col·lecció d'objectes en diverses categories, com ara «objectes surrealistes», «objectes trobats interpretats» o «objectes pertorbats», en què la reinterpretació dels caps tallats i els objectes quotidians produïa associacions fetitxistes o inquietants.

Miller no va poder ser-hi present, però va escriure instruccions perquè Penrose muntés una escultura titulada *Le Baiser* amb una sèrie de dents falses i la mà d'un maniquí. Penrose va exposar-la al costat de la seva pròpia escultura i les obres de René Magritte i Eileen Agar.

5. La revista del surrealisme britànic: el *London Bulletin* (1938-1939)

El 1938, E. L. T. Mesens va assumir la direcció de la London Gallery i va publicar el primer número del *London Bulletin*. En aquesta revista, un nucli central de l'activitat surrealista britànica, es van presentar artistes britànics i europeus com Joan Miró. També va ser un centre per a les forces progressistes en el context d'una Europa dominada per tensions creixents. En diversos números del *Bulletin* es van publicar fotografies de Miller al costat d'obres d'altres artistes, en unes pàgines dobles que reflectien el disseny en collage de les exposicions surrealistes. El *London Bulletin* es va continuar publicant fins al 1940.

S'acostava la Segona Guerra Mundial i no estava clar durant quant de temps es podrien fer viatges internacionals. Penrose va aconsellar a Miller que tornés a Anglaterra abans que fos massa tard. El juny del 1939, Miller va arribar a Londres i va anar a viure amb Penrose el mateix dia en què es va inaugurar a la Major Gallery l'exposició conjunta de Penrose i la pintora Ithell Colquhoun.

6. L'inici de la guerra i l'última exposició surrealista a Londres (1940)

Miller va assistir a les reunions mensuals que els surrealistes anglesos celebraven a The Barcelona, un restaurant del Soho. Amb la guerra cada vegada més a prop, el grup va continuar organitzant exposicions a la Gran Bretanya.

L'última exposició del grup va ser *Surrealism Today*, inaugurada a la Zwemmer Gallery de Londres el juny del 1940, una setmana després de l'evacuació de les tropes aliades de Dunkerque. S'hi van mostrar les fotografies que Miller va fer de la decoració de la casa de camp de Max Ernst i Leonora Carrington a França, juntament amb les fotografies de viatge que havia fet a Romania, Líbia i Egipte al final de la dècada del 1930. Exposades al costat d'obres de Henry Moore, Edith Rimmington i Penrose, aquestes fotografies revelaven les estranyes formes biomòrfiques i els cossos fragmentats que van impregnar tota l'obra de Miller.

7. Moda i guerra: Lee Miller i els encàrrecs per a *Vogue* (1940-1945)

Els encàrrecs per a l'edició britànica i americana de *Vogue* durant la Segona Guerra Mundial van portar la mirada surrealista de Miller a altres terrenys. Per a les seves fotografies de moda va muntar decorats incongruents per amenitzar el poc vestuari disponible en l'època del racionament. En altres fotografies presentava les contribucions de les dones de l'alta societat a l'esforç bèl·lic. Gràcies a *Vogue*, Miller va trobar el camí que la va portar de la moda al reportatge de guerra. El novembre del 1940 es van publicar les seves imatges de les oficines de la revista bombardejades sota el títol desafiant: «Aquí teniu *Vogue*... malgrat tot!» Aviat va ser un lloc comú comparar l'experiència del *Blitz* a Londres amb la de l'obra d'art surrealista. A les fotografies de Miller sobre els efectes de la guerra es pot apreciar el gust surrealista per la contradicció i la incongruència. Entre el 1943 i el 1945, Miller va treballar com a corresponsal de guerra oficial dels Estats Units i va enviar a l'edició britànica de *Vogue* informes sobre la Segona Guerra Mundial a l'Europa continental. Desobeint l'ordre que prohibia la presència de les dones periodistes a les zones de combat, Miller va seguir les tropes americanes per Europa des del desembarcament de Normandia fins a l'alliberament de Saint-Malo i més enllà, fent fotografies en ple combat. En aquestes imatges abunden els trops surrealistes: els paisatges desèrtics, les estàtues fragmentades i els maniquins expressen l'estranyament radical de l'experiència de la guerra segons la mirada de Miller.

8. Farley Farm: el cercle surrealista després de la guerra (1945-1953)

Després de la guerra, Miller i Penrose van tenir un fill i es van traslladar de Londres a Farley Farm, a Sussex, on Miller va retratar els amics surrealistes que els visitaven. Ernst, per exemple, es va amagar amb un toc d'humor entre les males herbes, posant com en el seu quadre *La Joie de vivre*, una obra que llavors pertanyia a la col·lecció de Miller i Penrose. Els retrats que Miller va fer de Moore i la seva família al costat de la seva escultura *Mother and Child* també expressen l'estreta relació de tots ells amb aquesta obra.

9. Lee Miller i l'exposició *The Wonder and Horror of the Human Head* a l'ICA de Londres (1953)

En la seva activitat com a fotògrafa comercial i artística, Miller va tractar sovint el motiu del cap, sempre sota un angle surrealista. Les fotografies d'aquesta sala mostren com Miller va continuar experimentant per dotar d'una dimensió inquietant els temes que tractava. El 1953, Miller va ser una de les comissàries de l'exposició *The Wonder and Horror of the Human Head*, a l'Institute of Contemporary Arts de Londres, institució cofundada per Roland Penrose. La mostra examinava imatges del cap humà al llarg de la història. A la secció «àlbum de retalls», Miller va reunir imatges publicitàries, del fotoperiodisme i de les revistes de moda, amb una disposició que recordava els expositors de les botigues. Amb la seva mirada radical i femenina i la seva barreja de materials diversos, Miller va prefigurar la fusió de l'alta cultura i la cultura de masses que caracteritzaria l'art pop britànic.

Llista completa d'obres

1

Lee Miller

Autoretrat

París, c. 1930

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Sense títol (Pit amputat amb cirurgia radical en un servei de taula 1 i 2)

París, c. 1929

Còpies modernes a la gelatina de plata

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Nu inclinat cap endavant

París, c. 1930

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Sense títol (Esquena nua)

París, 1930

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Sense títol (Esquena nua; Norna Rathner)

París, 1930

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Preservatiu

París, 1930

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Sense títol (Cues de rata)

París, c. 1930

Còpia moderna a la gelatina de plata

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Man Ray afeitant-se

París, 1929

Còpia moderna a la gelatina de plata

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Atzucac amb dos àngels (vertical)

París, c. 1930

Còpia moderna a la gelatina de plata

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Andrew Lanyon, a partir de Man Ray

Reconstrucció d'Object of Destruction, de Man Ray

c. 1932/2004

Assemblatge, tècnica mixta

Falmouth Art Gallery Collection

2

Tristram Paul Hillier

Paisatge surrealista

1932

Oli damunt plafó

Col·lecció particular

Tristram Paul Hillier

Escola municipal

1932

Oli damunt cartró

The Alfred East Art Gallery c/o Kettering

Borough Council

Giorgio de Chirico

El filòsof

1927

Oli damunt tela

Withworth Art Gallery

Max Ernst

Exposició Internacional del Surrealisme

1936

Litografia

The Sherwin Collection

Maruja Mallo

Graula i excrements

1931

Oli damunt cartró

Colección de Arte Contemporáneo Español

de Gas Natural Fenosa

John Banting

L'hora del te (Fantasia de fullatge)

1934

Oli damunt tela

Southampton City Art Gallery

Eileen Agar

Quadriga

1935

Oli damunt tela

The Penrose Collection, East Sussex,
Anglaterra

Àngel Planells

El somni de la voluntat ferida

1929

Oli i collage damunt fusta

Guillermo de Osma, Madrid

John Banting

Aries

1935

Oli damunt tela

The Sherwin Collection

Joan Miró

*Composició amb personatges al bosc
incendiat*

1931

Oli damunt tela

Fundació Joan Miró, Barcelona. Donació de
David Fernández i Miró

John Selby Bigge

Composició

1934

Oli damunt plafó

Col·lecció particular

Man Ray

A l'hora de l'observatori – Els amants

1970

Litografia

Collection Clo et Marcel Fleiss, París

John Melville

Ballarines II

1934

Oli damunt tela

Col·lecció particular

Pablo Picasso

La minotauromàquia

1935

Aiguafort, raspat i burí damunt planxa de
coure, estampat damunt paper verjurat

Montval

Museu Picasso, Barcelona

Dora Maar

Font estranya

Fotocollage

1933

Col·lecció particular

Dora Maar

Arbre als arcs del Parc Güell de Gaudí

1933

Platí pal·ladi damunt paper

Col·lecció Victòria Combalia

Salvador Dalí

Estudi de tres figures

1934

Llapis, tinta i aiguada damunt paper

The Murray Family Collection, Regne Unit i
Estats Units

Salvador Dalí

Esbossos i estudi per a *Objecte surrealista
de funcionament simbòlic* i per a la
il·lustració de *Els cants de Maldoror*
c. 1933

Llapis damunt paper

Fundació Gala-Salvador Dalí

Salvador Dalí

Estudi per a la il·lustració de *Els cants de
Maldoror*
c. 1933

Llapis i tinta xinesa damunt cartró

Fundació Gala-Salvador Dalí

Wolfgang Paalen

Moondial

1935

Pastel i carbonet damunt paper marró

The Murray Family Collection, Regne Unit i
Estats Units

Àngel Planells

Composició surrealista

1931

Llapis damunt paper

Galeria Leandro Navarro

Francis Picabia

Joli Gazcon

1928

Llapis damunt paper

Colección Navarro-Valero

Yves Tanguy

Paisatge imaginari

1933

Guaix damunt paper

The Hepworth Wakefield

E. L. T. Mesens

Tal i com ho veuen

1926

Fotografia d'època

The Murray Family Collection, Regne Unit i Estats Units

Henry Moore

Figura ajaguda

1936

Fusta d'om

The Hepworth Wakefield (Wakefield

Permanent Art Collection)

Roland Penrose

L'últim viatge del capità Cook

1936-1967

Guix i acer damunt una base de fusta

Tate. Donació de la Sra. Gabrielle Keiller a través dels Amics de la Tate Gallery, 1982

David Gascoyne

Breu estudi del surrealisme

1935

Llibre

The Sherwin Collection

Herbert Read

Surrealisme

1936

Llibre

The Sherwin Collection

International Surrealist Bulletin

1936

Revista

The Sherwin Collection

Surrealisme

1937

Catàleg d'exposició

National Galleries of Scotland, Edimburg.

Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

Poesia i prosa contemporànies

1936

Fullet

Pamphlet

The Sherwin Collection

André Breton

Què és el surrealisme?

1936

Fullet

The Sherwin Collection

Vista de la instal·lació de l'Exposició

Internacional del Surrealisme 1936

Fotografia

National Galleries of Scotland, Edimburg.

Obra adquirida amb la col·laboració del

National Heritage Memorial Fund i l'Art

Fund, 1994

3**Man Ray**

Paul Éluard, Nusch Éluard i Ady Fidelin

Cornualla, 1937

Còpia moderna al a gelatina de plata

Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller

Paul Éluard, Nusch Éluard, E. L. T. Mesens,

Leonora Carrington, Max Ernst, Roland

Penrose

Lambe Creek, Cornualla, 1937

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Roland Penrose, Paul i Nusch Éluard

1937

Còpia fotogràfica moderna

Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller

Paul i Nusch Éluard

1937

Còpia d'època a la gelatina de plata

Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller

E. L. T Mesens, Max Ernst, Leonora Carrington i Paul Éluard
Lambe Creek, Cornualla, 1937
Còpia d'època a la gelatina de plata
Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller

Max Ernst, E. L. T Mesens i Leonora Carrington
Lambe Creek, Cornualla, 1937
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Leonora Carrington i Max Ernst
Lambe Creek, Cornualla, 1937
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Max Ernst
Lambe Creek, Cornualla, 1937
Còpia moderna al a gelatina de plata
Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller

Picnic (Paul and Nusch Éluard, Roland Penrose, Man Ray i Ady Fidelin)
Mougins, 1937
Platí pal·ladi damunt paper
Col·lecció particular

Lee Miller

Lents del far de Lizard
1937
Còpia moderna al a gelatina de plata
Falmouth Art Gallery Collection

Roland Penrose

Elefant ocell
1938
Collage de paper, corda i llapis damunt cartolina
Victoria and Albert Museum, Londres. Obra adquirida a l'artista el 1972

Lee Miller

Eileen Agar al Royal Pavilion
Brighton, 1937
Còpia d'època a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Collage sense títol
1937
Collage de fotografies, postal, papers, grafit i aquarel·la damunt paper
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Eileen Agar

La núvia papallona
1938
Guaix i collage damunt cartolina
Col·lecció particular

Humphrey Jennings

Arbre amb franja d'arc de Sant Martí
c. 1935
Fotocollage amb pintura
The Sherwin Collection

Humphrey Jennings

Calaixera amb braç de gitano
1936
Collage
The Sherwin Collection

Humphrey Jennings

Hospici de la Bernina
1935
Collage
The Shewin Collection

Helen Muspratt

Retrat d'Eileen Agar
1935
Còpia solaritzada d'època
Col·lecció particular

Eileen Agar

Mil gràcies (carta a E. L. T. Mesens)
1939-1940
Collage
The Sherwin Collection

4**Lee Miller**

El petó (reconstrucció)
1937
Fibra de vidre, plàstic
The Hepworth Wakefield (Wakefield Permanent Art Collection)

Paul Nash

Habitació buida / Paisatge d'enderrocament

1934

Còpia d'època a la gelatina de plata

The Hyman Collection, Londres

Paul Nash

Succés als turons de Downs

1934

Oli damunt tela

Préstec de la UK Government Art Collection

Lee Miller

Eileen Agar

1937

Fotografia en blanc i negre (impressió pòstuma)

National Galleries of Scotland, Edimburg.

Obra adquirida amb l'ajuda del Patronat de les National Galleries of Scotland, 2007

Lee Miller

Eileen Agar i l'escultura Golden Tooth

Londres, 1937

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Eileen Agar i l'escultura Golden Tooth

Londres, 1937

Còpia moderna al a gelatina de plata

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Eileen Agar

Àngel de la Misericòrdia

1934

Guix, collage i aquarel·la

The Sherwin Collection

Roland Penrose

La màquina de rosada

1938

Fotografia

National Galleries of Scotland, Edimburg.

Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

Salvador Dalí

Telèfon afrodisíac (Telèfon-llagosta)

1936

Plàstic, baquelita i aparell electrònic modificat

Museu Coleção Berardo, Lisboa

Conroy Maddox

Màquina d'escriure onanista I

1940

Muntatge de tècnica mixta

The Murray Family Collection, Regne Unit i Estats Units

Exposició *Objectes i poemes surrealistes*, London Gallery, novembre 1937

1937

Fotografia

National Galleries of Scotland, Edimburg.

Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

Exposició *Objectes i poemes surrealistes*, London Gallery, novembre 1937

Fotografia

National Galleries of Scotland, Edimburg.

Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

5**Lee Miller**

Retrat de l'espai

Al Bulwayeb, Siwa, Egipte, 1937

Falmouth Art Gallery Collection

Roland Penrose

Bon tret (Bien visé)

1939

Oli damunt tela

Southampton City Art Gallery

Roland Penrose

Octavia

1939

Oli damunt tela

Ferens Art Gallery: Hull Museums

Ithell Colquhoun

Rius tebis (Mediterrani)

1939

Oli damunt fusta

Southampton City Art Gallery

Heinz Henghes

Núvia (Guda)

1939

Gres vermell

The Hepworth Wakefield (Wakefield
Permanent Art Collection)

Man Ray

Transport de Londres

1938

Pòster

London Transport Museum

Man Ray

Keeps London going

1938

Pòster

London Transport Museum

London Bulletin, 1

Abril, 1938

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 2

Maig del 1938

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 3

June 1938

Magazine

The Sherwin Collection

London Bulletin, 4-5

July 1938

Magazine

The Sherwin Collection

London Bulletin, 6

Octubre, 1938

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 7

Desembre, 1938 – gener, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 8-9

Gener-febrer, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 10

Febrer, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 11

1 de març, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 12

15 de març, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 13

15 d'abril, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 14

1 de maig, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 15-16

15 de maig, 1939

Revista

The Sherwin Collection

London Bulletin, 17

15 June 1939

Magazine

The Sherwin Collection

London Bulletin, 18-20

June 1940

Magazine

The Sherwin Collection

London Bulletin

June 1940

Deluxe edition

The Hepworth Wakefield

Len Lye

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

Len Lye

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

John Buckland Wright

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

John Buckland Wright

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

John Buckland Wright

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

John Buckland Wright

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

John Buckland Wright

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

John Buckland Wright

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

Eileen Agar

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

Eileen Agar

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

Eileen Agar

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

E. L. T. Mesens

Postal surrealista de la London Gallery

Postal

The Sherwin Collection

6**Eileen Agar, John Banting, Roland Penrose i Antonio Pedro de Costa**

Cadàver exquisit

c. 1939-1940

Tinta damunt paper

The Sherwin Collection

Henry Moore

Figura amb cordes

1939

Bronze i corda

The Henry Moore Foundation. Adquisició,

1991

Edith Rimmington

Els límits de l'experiència

1940

Llapis damunt paper

The Sherwin Collection

Eileen Agar

La lliçó dels objectes

1940

Tècnica mixta

Southampton City Art Gallery

E. L. T. Mesens

Màscara de vídua per al vals

1928

Fotografia a la gelatina de plata d'un collage

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Yves Tanguy

El minotaure

1943

Guaix i collage damunt paper

Fundació Joan Miró, Barcelona. Donació de

Pierre Matisse

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche, França

1939

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche, França

1939

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche, França

1939

Còpia cromogènica moderna

Modern C-type print

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche, França

1939

Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche
França, 1939
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche
França, 1939
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche
França, 1939
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Saint-Martin-d'Ardèche
França, 1939
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Max Ernst

Arbre solitari i arbre conjugal
1940
Oli damunt tela
Museo Nacional Thyssen-Bornemisza,
Madrid

Leonora Carrington

Pastoral
1950
Oli damunt tela
Col·lecció particular

Lee Miller

Escales [titulada *Egipte* al catàleg de 1940]
El Caire, c. 1936
Còpia d'època a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, England

Lee Miller

Closques de cargol [titulada *Líbia* al catàleg de 1940]
Desert occidental, Egipte, c. 1936
Còpia d'època a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

«La processó» (Petjades d'ocell a la sorra)
[titulada *Sinai* al catàleg de 1940]
Ain Sukhana, Mar Roig, Egipte, c. 1937
Còpia d'època a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Al camí [titulada *Romania* al catàleg de 1940]
Romania, 1938
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Roland Penrose

Egipte
1939
Oli damunt tela
The Penrose Collection, East Sussex,
Anglaterra

El surrealisme avui
1940
Fotografia de la invitació per a l'exposició celebrada a la Zwemmer Gallery de Londres
National Galleries of Scotland. Edimburg.
Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

El surrealisme avui
1940
Fotografia del catàleg de l'exposició celebrada a la Zwemmer Gallery de Londres
National Galleries of Scotland. Edimburg.
Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

7

Lee Miller

Roland Penrose, pintor i col·leccionista
Downshire Hill, Londres 1940
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Bomba sense explotar
Charlotte Street, Londres, 1940
Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra
Lee Miller
Home vestit de camuflatge
Vogue Studio, Londres, 1940
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
Articles de bany
Vogue Studio, Londres, 1941
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
Màscares antifoc
Downshire Hill, Londres, 1941
Còpia moderna a la gelatina de plata
Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller
Barrets
Vogue Studio, Londres, 1942
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
David E. Scherman, vestit per a la guerra
Londres, 1942
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

David E. Scherman
Lee Miller de camuflatge
Highgate, Londres, 1942
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
Corsetry, Solarised Photographs
Vogue Studio, Londres, 1942
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
Infermera de l'exèrcit americà assecant guants de goma esterilitzats
Oxford, 1943
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
Mans per al treball
Vogue Studio, Londres 1942
Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra
Lee Miller
Henry Moore
1943
Còpia moderna a la gelatina de plata
Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller
Humphrey Jennings
Londres, 1944
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
E.L.T. Messens
Hampstead, Londres, 1944
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
Tendes d'hospital a Normandia ... 44è hospital d'evacuació
Nr. La Cambe, Normandia, 1944
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
René Magritte
Brussel·les, 1944
Fotografia en blanc i negre (impressió pòstuma)
National Galleries of Scotland, Edimburg.
Obra adquirida amb l'ajuda del Patronat de les National Galleries of Scotland, 2007

Lee Miller
Estàtues cobertes amb xarxes de camuflatge
Schloss Klessheim, Àustria 1945
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller
Maniquí lligat a un pal de flagel·lació per demostrar els mètodes de tortura
Buchenwald, Alemanya, 1945
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller, David E. Scherman
Apartament de Hitler, Munic, 1945
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Pells

Vogue Studio, Londres, 1945

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Estudi de moda per a boutique

Molyneux, Anglaterra, 1949

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lúgubre glòria: imatges de la Gran Bretanya sota el foc 1941

Llibre

The Hepworth Wakefield

Vogue

Febrer, 1942

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Maig, 1942

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Juny, 1942

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Juliol, 1942

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Setembre, 1942

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Novembre, 1942

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Gener, 1943

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Maig, 1945

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

Juliol, 1945

Revista

The Hepworth Wakefield

Vogue

1 de juliol, 1953

Revista

The Hepworth Wakefield

8**Roland Penrose**

La bella desperta

1946-1947

Oli damunt tela

The Sherwin Collection

Roland Penrose

Composició surrealista

1949

Oli damunt tela

Bolton Library & Museum Services

Lee Miller

Roland Penrose, pintor i col·leccionista

Downshire Hill, Londres 1949

Còpia moderna a la gelatina de plata

National Galleries of Scotland, Edinburg

Lee Miller

Max Ernst

Farleys Garden, East Sussex, 1950

Còpia moderna a la gelatina de plata

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Max Ernst

La joia de viure

1936

Oli damunt tela

National Galleries of Scotland, Edinburg.

Obra adquirida amb la col·laboració de

l'Heritage Lottery Fund i l'Art Fund, 1995

Lee Miller

Irina, Henry i Mary Moore i Anthony Penrose amb l'escultura de Henry Moore Mother and Child

Farleys Garden, East Sussex, c. 1953

Còpia cromogènica moderna

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Antony Penrose i Mary Moore amb l'escultura de Henry Moore Mother and Child
Farleys Garden, East Sussex, c. 1953
Còpia cromogènica moderna
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Henry Moore i la seva escultura Mother and Child
Farleys Garden, East Sussex, 1953
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Henry Moore

Mare i fill
1936
Pedra Hornton verda
Leeds Museums and Galleries (Leeds Art Gallery). Presentada per la Henry Moore Foundation, 1985

9**Lee Miller**

Sense títol (Dona amb la mà al cap)
París, 1931
Còpia moderna a la gelatina de plata
Falmouth Art Gallery Collection

Lee Miller

Cap surant (Mary Taylor)
Nova York, 1933
Còpia moderna a la gelatina de plata
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra

Lee Miller

Retrat de Leslie Hurry en una tetera
Hampstead, 1943
Còpia moderna a la gelatina de plata

Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra
Fotografia de la instal·lació de la secció de Miller a l'exposició *Wonder and Horror of the Human Head*, a l'ICA
1953
Reproducció facsímil
The Hepworth Wakefield

Fotografia de la instal·lació de la secció de Miller a l'exposició *Wonder and Horror of the Human Head*, a l'ICA
1953. Reproducció facsímil
The Hepworth Wakefield

Imatges i anuncis de diaris enganxats damunt paper personalitzat de l'ICA: jugador de futbol americà
c. 1953. Retalls damunt paper
National Galleries of Scotland, Edimburg.
Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

Imatges i anuncis de diaris enganxats damunt paper personalitzat de l'ICA: anunci de Guinness
c. 1953. Retalls damunt paper
National Galleries of Scotland, Edimburg.
Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

Imatges i anuncis de diaris enganxats damunt paper personalitzat de l'ICA: bessons siamesos units pel cap; «Pel·lícula vista amb l'ull d'un xai»; Adolf Hitler i un altre home amb la forma d'un forat de pany superposades
c. 1953. Retalls damunt paper
National Galleries of Scotland, Edimburg.
Obra adquirida amb la col·laboració del National Heritage Memorial Fund i l'Art Fund, 1994

Autors i procedència de les obres

Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya

Fundació Joan Miró

31 d'octubre del 2018 - 20 de gener del 2019

Comissariada per Eleanor Clayton (The Hepworth Wakefield), amb el suport a Barcelona de Martina Millà, Teresa Montaner i Sònia Villegas, de la Fundació Joan Miró.

Amb el patrocini exclusiu de la Fundació BBVA

Autors presents a la mostra

André Breton

Andrew Lanyon

Àngel Planells

Conroy Maddox

David E. Scherman

David Gascoyne

Dora Maar

E.L.T. Mesens

Edith Rimmington

Eileen Agar

Eileen Agar, John Banting, Roland

Penrose, Antonio Pedro de Costa

Francis Picabia

Giorgio de Chirico

Heinz Henghes

Helen Muspratt

Henry Moore

Humphrey Jennings

Ithell Colquhoun

Joan Miró

John Banting

John Buckland Wright

John Melville

John Selby Bigge

Lee Miller

Lee Miller, David E. Scherman

Len Lye

Leonora Carrington

Man Ray

Maruja Mallo

Max Ernst

Pablo Picasso

Paul Nash

Roland Penrose

Salvador Dalí

Tristram Paul Hillier

Wolfgang Paalen

Yves Tanguy

Procedència de les obres

Colección de Arte Contemporáneo Español de Naturgy
Colección Navarro-Valero, Madrid
Collection Clo and Marcel Fleiss, París
Collection of Bolton Library & Museum Services
Col·lecció Victòria Combalia, Barcelona
Falmouth Art Gallery Collection
Ferens Art Gallery: Hull Museums
Fundació Gala-Salvador Dalí
Galería Leandro Navarro, Madrid
Guillermo de Ossa, Madrid
Lee Miller Archives, East Sussex, Anglaterra
Leeds Museums and Galleries
London Transport Museum
Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid
Museu Coleção Berardo
National Galleries of Scotland, Edimburg
Southampton City Art Gallery
Tate Gallery
The Alfred East Art Gallery c/o Kettering Borough Council
The Henry Moore Foundation
The Hepworth Wakefield
The Hyman Collection, Londres
The Murray Family Collection UK & USA
The Penrose Collection, East Sussex, Anglaterra
The Sherwin Collection
Victoria and Albert Museum, Londres
Arxius i col·leccions particulars

Selecció d'imatges per a la premsa

Prefereixo fer una fotografia de ser-ne una

Lee Miller, 1932

Lee Miller

Lee Miller

Nude Bent Forward

[Nu inclinat cap endavant],

París, c.1930

© Lee Miller Archives, Anglaterra 2018.

Tots els drets reservats

Lee Miller

Portrait of Space,

[Retrat de l'espai],

Al Bulwayeb, a prop de Siwa, Egipte, 1937

Falmouth Art Gallery Collection

© Lee Miller Archives, Anglaterra 2018.

Tots els drets reservats

Lee Miller

David E. Scherman dressed for war, London,
[David E. Scherman, vestit per a la guerra],
Londres, 1942

Còpia moderna a la gelatina de plata

© Lee Miller Archives, Anglaterra 2018.

Tots els drets reservats

Lee Miller

Corsetry, Solarised Photographs,
[Fotografies de corseteria solaritzades]
Vogue Studio, Londres, 1942

Còpia cromogènica moderna

© Lee Miller Archives, Anglaterra 2018.

Tots els drets reservats

Lee Miller

Bathing feature,
[Articles de bany]

Vogue Studio, Londres, 1941

Còpia cromogènica moderna

© Lee Miller Archives, Anglaterra 2018.

Tots els drets reservats

Lee Miller

Henry Moore with his sculpture "Mother and Child",
 [Henry Moore i la seva escultura *Mother and Child*]
 Farleys Garden, East Sussex, Anglaterra, 1953
 Còpia moderna a la gelatina de plata
 © Lee Miller Archives, Anglaterra 2018.
 Tots els drets reservats

Lee Miller

Eileen Agar and "Golden Tooth" sculpture
 [Eileen Agar i l'escultura *Golden Tooth*]
 Londres, Anglaterra, 1937
 Còpia moderna a la gelatina de plata
 © Lee Miller Archives, Anglaterra 2018.
 Tots els drets reservats

Andrew Lanyon, a partir de Man Ray

Reconstruction of Object of Destruction

[Reconstrucció de *Object of Destruction*]

Original 1929; reconstrucció, 2004

Assamblatge, tècnica mixta

Foto: Steve Tanner

Falmouth Art Gallery Collection

© Man Ray Trust/VEGAP, Barcelona, 2018

Man Ray

A l'Heure de l'Observatoire – Les Amoureux,

[A l'hora de l'observatori – Els amants]

1932-34/1970

Galerie 1900-200

Litografia acolorida a partir de pintura a l'oli

Collection Clo et Marcel Fleiss, París

© Man Ray Trust/VEGAP, Barcelona, 2018

Joan Miró

Composition avec personnages dans la forêt incendiée

[Composició amb personatges al bosc incendiàt]

1931

Oli damunt tela

Fundació Joan Miró, Barcelona. Donación de David

Fernández Miró

© Successió Miró, Barcelona, 2018

Maruja Mallo

Grafo y excrementos

[Graula i excrements]

1931

Oli damunt cartó

Colección de Arte Contemporáneo Español de Naturgy

© Maruja Mallo, VEGAP, Barcelona, 2018

Eileen Agar

Angel of Mercy

[Àngel de la misericòrdia]

1934

Guix, collage i aquarel·la

The Sherwin Collection

© Estate of Eileen Agar/Bridgeman Images

Salvador Dalí, Edward James

Lobster Telephone (white aphrodisiac)

[Talèfon-llagosta (blanc afrodisíac)], 1936

Plàstic, baquelita i aparell electrònic modificat

Museu Coleção Berardo

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí,

DACS, 2018

Max Ernst

Solitary and Conjugal Trees

[Arbre solitari i arbres conjugals],

1940

Oli damunt tela

Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid

© Max Ernst, VEGAP, Barcelona, 2018

Henry Moore

Stringed Figure,

[Figura amb cordes]

1939

Bronze i cordes

The Henry Moore Foundation. Adquisició, 1991

Publicació

Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya

Edicions castellana i catalana a càrrec de la Fundació Joan Miró

Edició anglesa a càrrec de Lund Humphries

Textos: Eleanor Clayton, Patricia Allmer i Hillary Floe

Tapa dura; 160 pàgines

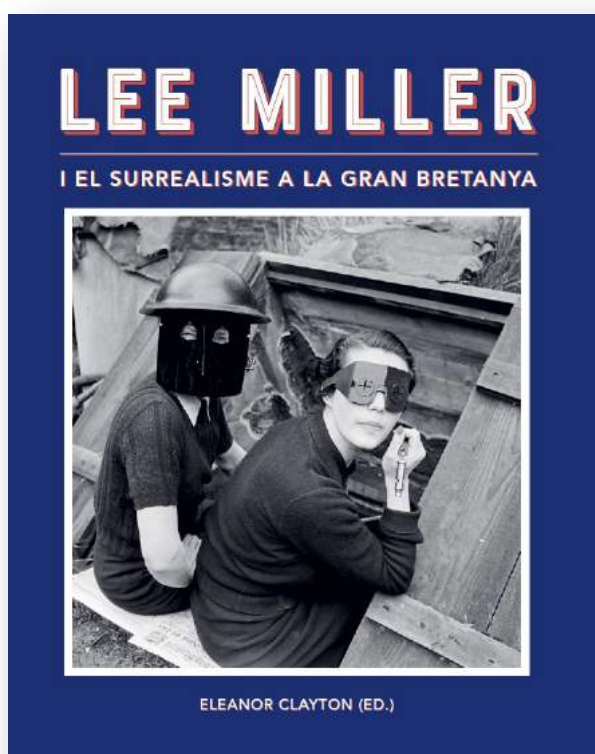
Mesures: 270 × 228 mm

50 il·lustracions en color i 60 il·lustracions en blanc i negre

ISBN català: 978-84-16411-44-3

ISBN castellà: 978-84-16411-45-0

ISBN anglès: 978-18-48222-72-4

L'exposició està acompanyada d'una publicació que inclou el text comissarial d'Eleanor Clayton. Mitjançant l'examen de cartes, exposicions i obres, Clayton passa revista a la xarxa d'interrelacions entre els artistes i les seves obres des de l'arribada de Lee Miller a París el 1929 fins a la seva presència a Londres en els primers anys de la Segona Guerra Mundial. Segons afirma Clayton en el seu text, «*Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya* pretén reflexionar sobre el paper de Miller com a agent cultural actiu, però, sobretot, sobre algú que va ser també part fonamental d'una xarxa creativa d'artistes».

Així mateix, el catàleg recull dos articles més que desenvolupen aspectes específics del projecte. En primer lloc, Hillary Floe examina el paper de les publicacions surrealistes en la difusió i evolució del moviment. Per a l'autora, «en aquestes revistes, butlletins, pamflets, catàlegs d'exposició i informes de premsa [...] reviu l'atmosfera apassionada del surrealisme dels anys trenta i quaranta, i gràcies a ells podem reconstruir les intrincades xarxes de relacions artístiques, econòmiques, socials i sovint amoroses que

van impulsar el moviment». Per la seva banda, Patricia Allmer analitza la mirada femenina de Lee Miller en la seva faceta de comissària de l'exposició *Wonder and Horror of the Human Head*, una mostra organitzada el 1953 per l'Institute of Contemporary Arts de Londres. Segons Allmer, la combinació d'elements de la cultura de masses amb «la iconografia de l'alta cultura, una estratègia particularment evident en els elements comissariats per Lee Miller, indica que aquesta mostra va ser un precursor fonamental de les obres culturalment híbrides de l'art pop».

Patricia Allmer és professora d'Història de l'Art a la Universitat d'Edimburg i una de les majors especialistes en Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya; **Eleanor Clayton** és comissària a The Hepworth Wakefield, anteriorment va ser comissària adjunta a la Tate Liverpool, i és autora de publicacions sobre art modern i contemporani britànic. **Hilary Floe** és comissària adjunta a The Hepworth Wakefield.

Activitats

Públic general

Dimecres 21 de novembre, a les 19 h

Taula rodona

Informació en escenaris de guerra

Auditori de la Fundació Joan Miró

Durant la Segona Guerra Mundial, Lee Miller va treballar com a fotoperiodista per a la revista *Vogue*. Va cobrir els bombardejos de Londres i l'alliberament de París. Així mateix, va documentar els horrors dels camps de concentració de Buchenwald i Dachau. La taula permetrà conèixer testimonis de professionals que han viscut en primera persona la realitat del conflicte bèl·lic.

Moderadora: Rosa Maria Calaf (periodista i escriptora, corresponsal de RTVE als Estats Units, a Moscou i a Àsia, entre altres llocs).

Participants: Sandra Balsells (fotoperiodista freelance i professora; va fotografiar la Guerra dels Balcans; reportatges a Palestina, Moçambic o Haití, entre d'altres) i Alba Sotorra (directora i productora de documentals; *Commander Arian* narra la seva convivència amb les Unitats Femenines de Protecció, del PKK, combatents contra l'ISIS a Kobani, Síria).

Dijous 10 de gener, a les 19 h

Taula rodona

Moda i gènere

Auditori de la Fundació Joan Miró

Després de treballar com a model per a la revista *Vogue* en la dècada de 1920, Lee Miller va iniciar una carrera professional com a fotògrafa de moda i com a fotògrafa vinculada al moviment surrealista. La taula planteja la moda com un baròmetre sociològic i com un reflex o una possibilitat de conscienciació en termes de gènere.

Moderadora: Patrícia Soley-Beltran (història cultural; sociologia cultural, del cos, teoria de gènere, sociologia de la comunicació visual de moda).

Participants: Leticia García (editora en cap de moda, del Fashion & Arts magazine); Charo Mora (periodista, professora, comissària i consultora de moda).

A partir de l'11 de novembre

Visites comentades

Català: diumenges, a les 11 h

Castellà: diumenges, a les 12.30 h

Visita en llengua de signes

Diumenge 18 de novembre, a les 12.30 h

Visites audiodescriptives

Visites-diàleg

Dissabte 17 de novembre i 15 de desembre, a les 12 h

Dimarts 13 de novembre, a les 17 h

Projecció documental

Sala Chomón, Filmoteca de Catalunya

La Fundació Joan Miró s'incorpora al cicle cinematogràfic *Per amor a les arts* de la Filmoteca de Catalunya, amb la projecció del film documental *Lee Miller ou la traversée du miroir* (Sylvain Roumette, 1995), al voltant de l'apassionant biografia de Lee Miller i la seva singular obra fotogràfica. Introducció a cura d'Antony Penrose, fill de Lee Miller.

Filmoteca de Catalunya
Departament de Cultura
Filmoteca de Catalunya
Plaça Salvador de Spiga, 1-9
08001 Barcelona
www.filmoteca.cat
@filmotecacat

MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA
Museu Nacional d'Art de Catalunya
Passeig de Montjuïc, 38-40 Barcelona
www.museunacional.cat
@MuseuNac_CAT

AUDITORI
Fundació
Joan Miró
Barcelona

Lluís Companys
Foment del Treball
Catalunya

Tiure
Foment del Treball
Catalunya

Fundació Joan Miró
Plaça de la Font, 1
08001 Barcelona

Naturgy

Per amor a les Arts

disseny òpera
arquitectura
cinema literatura
pintura
dansa teatre
música

Projeccions
a la Filmoteca
de Catalunya

2 octubre 2018
– 25 juny 2019

Del 31 d'octubre de 2018 al 20 de gener de 2019

Kit de visita. La meva exposició surrealista

Les famílies que visitin l'exposició *Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya* tenen a la seva disposició un material pedagògic específic per descobrir la mostra d'una manera propera i lúdica. En castellà, català, anglès i francès.

Taller

Bestiari exquisit

Espai participatiu (sala 21)

Taller lliure en l'espai participatiu permanent de l'exposició que convida les famílies a crear un llibre col·lectiu en format *cadavre exquis*, una tècnica molt utilitzada pels artistes surrealistes per crear imatges inèdites i associacions sorprenents a partir d'imatges intercanviables.

**Diumenge 11 de novembre, dijous 27 i divendres 28 de desembre,
a les 11 h**

Natures misterioses

Visita-exploració al museu i als jardins de Laribal

Espai participatiu (sala 21)

Alguns artistes s'han imaginat paisatges i éssers estranys o fantàstics. Les roques, els arbres, els núvols tenen a vegades formes misterioses. La llum projecta ombres enigmàtiques. No seria fascinant fer un mapa amb aquestes meravelles?

Visita-exploració *Criatures fabuloses*.

Versió adaptada per a escoles d'educació primària i primer cicle de secundària de *Natures misterioses*.

Del 19 al 31 de desembre de 2018

Exposició

Senyes d'identitat. Retrats de dones

Espai participatiu (sala 21)

Projecte concebut i realitzat per CLICme amb la participació d'Hèlia Dones

Senyes d'identitat és un projecte de gènere realitzat amb i per Hèlia Dones, una associació de suport a les dones que pateixen violència de gènere. Es planteja com una proposta oberta i participativa, un procés per arribar fins on elles vulguin arribar. Les participants es faran un autoretrat. Serà el resultat d'un procés d'introspecció i d'aprenentatge, i la fotografia l'eina per mostrar allò que desitgen de la seva realitat. L'experiència conclourà amb una exposició a les sales de la Fundació.

Senyes d'identitat. Retrats de dones pren com punt de partida el descobriment de la història vital i la trajectòria artística de Lee Miller, les fotografies de la qual es podran contemplar a l'exposició *Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya*.

Del 8 al 20 de gener de 2019

Exposició

Coetanís

Espai participatiu (sala 21)

Projecte d'intersecció art-educació amb els alumnes de fotografia de l'EASD Serra i Abella i exalumnes del Màster en Producció i Recerca Artística de la UB.

Coordinació artística: Serafín Álvarez

*

Tertúlia literària amb el club de lectura i amb el club infantil de lectura de la Biblioteca Joan Miró

Dimecres 19 de desembre a les 19 h

Projecte intergeneracional amb alumnes de 6è de primària l'Escola Poblesec i Aprendre amb la Gent Gran. Taller fotogràfic amb l'artista Clara Gasull.

Trobada-taller amb Antony Penrose, fill de Lee Miller, i alumnes de 5è de primària l'Escola de Bosc

Informació general

Dimarts, dimecres i divendres feiners:

de 10 a 18 h

Dijous feiners: de 10 a 21 h

Dissabtes: de 10 a 20 h

Diumenges: de 10 a 15 h

Dilluns no festius: Tancat

Entrada general

Col·lecció permanent + exposició temporal:	12 €	Reduïda*: 7 €
Exposició temporal:	7 €	Reduïda*: 5 €
Espai 13:	2,50 €	

*Estudiants de 15 a 30 anys i visitants més grans de 65 anys

Menors de 15 anys i aturats (acreditats): entrada gratuïta

Passi anual: 13 €

Servei de guia multimèdia: 5 €

ArticketBCN: 30 €

Accessibilitat

Imatges disponibles per a premsa i **dossier** digitalitzat a la nostra sala de premsa virtual www.fmirobcn.org/premsa i a l'enllaç <http://bit.ly/FJMLee-Miller>

Segueix les activitats de *Lee Miller i el surrealisme a la Gran Bretanya* a les xarxes amb l'etiqueta **#FJMLeeMiller** i al web www.fmirobcn.org.

Fundació Joan Miró

* *Jf...* Barcelona

Fundación **BBVA**

Fundació Joan Miró
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
T +34 934 439 070
press@fmirobcn.org

www.fmirobcn.org

